

Música i costums setcentistes

El desembre de l'any 1792 el cavaller Benet de Marimon va comprar un cavall jove en el mercat de la Bisbal al masover del senyor Ciurana. L'animal havia de servir als fills de l'amo per cavalcar i també per tirar el birlotxo, un carruatge descobert perquè les senyores poguessin anar a passejar els diumenges acabada la missa major a l'església parroquial. Un costum de l'aristocràcia bisbalenca del set-cents.

El senyor Marimon va aprofitar l'avinentesa d'aquell divendres de les darreries de l'any per veure si trobava algun cap de colla de cobla per llogar-lo per a les festes de Nadal de la família. Anava acompanyat del criat de "*librea*" (és a dir, amb uniforme) i del mosso que tenia cura de les cavalcadures.

Transitant enmig d'aquella gentada que concorria abans al mercat de la Bisbal va trobar un músic sense barret i que portava una ploma col·locada a l'orella. Portar una ploma enganxada al barret era el senyal que utilitzava, en els mercats i fires, un músic cap de colla quan cercava feina o contracta per al seu grup. Marimon es va malfiar d'un músic sense barret i que només portés la ploma a l'orella. A més, va notar que vestia descuradament i que brutejava una mica; li va semblar un pidoire i que seria de poca categoria artística. "*Malament*", va pensar el cavaller, "*aquest home no em fa gaire goig*". Per això va passar de llarg.

Voltant i voltant carrers, en una cantonada del carrer Ample, ara sí, va trobar l'home que buscava. El músic vestia bé; s'abrigava amb una folgada capa blau fosc i s'abillava amb casaca, calces i mitges de cotó groc i el corresponent barret del mateix color de la capa amb una gran ploma d'oca i portava un violí dins d'un sac de cànem.

Quan Marimon s'hi atansà i començaren a fer els tractes, l'instrumentista va treure el violí del sac i allà mateix, enmig de la gent, va tocar una peça que admirà el contractant per l'art exquisit que mostrava. Però la cobla que representava només tenia tres persones més; com que Marimon necessitava un conjunt ben complet, el mateix home es va comprometre a llogar més músics, ni que fossin d'altres llocs. Marimon li lliurà, a casa seva, una bossa amb monedes (seria la "*paga i senyal*") i el músic signà un paper en el qual constava que es comprometia a tocar, amb tota la seva colla, un concert a la tarda del dia de sant Esteve i en el ball de nit de la

El casal dels Marimon-Vilossa (avui enderrocat) en una fotografia de l'any 1912, època que l'utilitzaven les monges concepcionistes franceses per al seu col·legi-pensionat. A l'esquerra de l'entrada principal hi ha la porta de la capella de l'Anunciata i al costat la casa de l'hortolà, d'un nivell de teulat més baix (foto: col·lecció d'Agustí Foxà).

casa. Ambdós actes els oferia la família Marimon a parents i altres convidats el 26 de desembre a la sala del seu grandios i esplèndid habitatge situat davant el camí vell d'anar a Girona, prop del pont Vell. El casal dels Marimon (on ara hi ha la Torre Bisbal) havia estat abans l'antiquíssim mas Vilossa, que pertanyia a una nissaga de pagesos ascendits a nobles i que entroncaren amb els Marimon, cavallers de Verges, pel casament de la pubilla Vilossa amb l'hereu Marimon. Benet de Marimon i de Vilossa, un potent hisendat, va convertir aquell mas dels seus avantpassats en una mena de palauet que tenia al seu voltant uns magnífics jardins i unes extenses hortes de regadiu.

D'un concert en deien "*fer música*" o bé una "*serenada*". Es tractava d'un costum que es practicava a les diverses cases de l'aristocràcia local en diades assenyaldes: les quatre festes anyals (Nadal, les dues pasqües i la Mare de Déu d'Agost), el Corpus, la festa petita del 8 de setembre, la Puríssima, etc.

S'hi programaven composicions de música de cambra interpretades per petits conjunts de cinc o més instrumentistes. En una mateixa diada el grup també amenitzava el sarau nocturn a base de minuets, contradanses, pavanès, etc.

El dia 25, abans de la festa dels Marimon, en aquell Nadal de l'any 1792, a la tarda celebraren, així mateix, "*serenada*" la família dels Batlle i Milans del Bosch que habitaven al seu casal del Raval (actual casa Ferrer). El cap de casa, Josep- Antoni de Batlle, era cunyat de Benet de Marimon. Aquest, amb la resta de la família, assistiren al concert; va ser un dia que feia un fred extraordinari, fins i tot l'endemà, festivitat de sant Esteve, nevaria. A casa els Batlle hi havia brasers i estrenaven escalfapanxes, una llar de marbre, de la qual els Marimon comentaven "*que nos fou lo alivio de tanta fret*".

A ambdues festes van concórrer els expatriats francesos que vivien a la Bisbal, fugitius de la Revolució i escapats de perdre el cap a la guillotina. Així s'hi esmenten: "*madama*" la marquesa, refugiada a casa Marimon; els comtes de Laborie de Champagne, de Bertier i de Montalambert; el vicari general d'Albí; militars de graduació, entre els quals hi havia un mariscal de França, etc.

Els caps i oficials del regiment espanyol de cavalleria de Dragons de Flandes, aquarterats a la vila, també hi van ser convidats i entre tots s'hi aplegaren bisbalencs i forasters d'alta categoria.

Precisament, en els dos dies, cadascun dels oficials espanyols, amb grups de soldats, van ser els encarregats d'acompanyar els carruatges dels convidats que vivien als afores, un cop acabades les festes respectives. L'escorta era necessària perquè hi havia perill dels atacs dels bandolers, lladregots que actuaven pel Baix Empordà, sobretot a les Gavarres. Un maldecap que havien de passar tots els bisbalencs de l'època.

Però en vindrien de més importants, ja que el país estava a les portes de la Guerra Gran (1793-1795) amb la França revolucionària, que trasbalsaria la vida de les comarques del nord-est de Catalunya.

Jordi Frigola i Arpa